

Temanotat

**Irak: Sikkerhet og internt fordrevne i
Anbar provins**



Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og Tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

The conflict that is currently unfolding in Anbar is very severe but has attracted less attention than the conflicts elsewhere in the country. During 2014 government forces and ISIL has fought over the control of the entire province. The civilian population has come under severe pressure. The hostilities and the belligerents' direct targeting of civilians has led to thousands of civilians getting killed. About half a million individuals – one third of the province's population – fled their homes in the period from January to September 2014.

Daily life is strongly affected by the prevailing security situation. Drawn-out hostilities take place in areas of large population concentrations. The provision of public and private services is reportedly seriously impaired.

Apart from Northern Iraq, Anbar is the province with the largest number of internally displaced persons (IDPs) in Iraq. The province hosted 17 % of the Iraqis who were forced to flee their homes in 2014.

SAMMENDRAG

Den pågående konflikten i Anbar er meget hard, men har fått mindre oppmerksomhet enn konflikten andre steder i landet. I løpet av 2014 har regjeringsstyrkene og ISIL kjempet om kontrollen over hele provinsen. Sivilbefolkningen her er under et meget sterkt press. Krigshandlingene og partenes angrep mot sivile mål har ført til at tusener av sivile har blitt drept, og rundt en halv million – en tredjedel av provinsens innbyggere – flyktet i perioden januar til september 2014.

Dagliglivet preges sterkt av den rådende sikkerhetssituasjonen. Langvarige krigshandlinger finner sted på steder med store befolkningskonsentrasjoner. Offentlig og privat tjenesteyting skal være betydelig svekket.

Utenfor Nord-Irak er Anbar den provinsen som har flest internt fordrevne. Anbar var vertsprovins for 17 % av befolkningen som ble fordrevet fra sine hjem i Irak i 2014.

INNHold

1. Innledning	5
2. Sikkerhetssituasjonen	6
2.1 Utviklingen siden februar 2014	6
2.2 «Hot spots»	7
2.2.1 <i>Ramadi</i>	7
2.2.2 <i>Fallujah</i>	7
2.2.3 <i>Habbaniyah</i>	8
2.2.4 <i>Haditha</i>	8
2.2.5 <i>Hit</i>	8
2.2.6 <i>Rutba</i>	8
2.2.7 <i>Al-Baghdadi</i>	8
2.3 Hvem har kontroll hvor?	8
3. Voldsbildet	9
3.1 Hvem utfører voldshandlinger?	9
3.2 Målgrupper og handlingsmønstre	10
3.3 Voldsfrekvens	10
3.4 Kriminalitetsnivået og mulighet for myndighetsbeskyttelse	11
4. Utsatte grupper	11
5. Dagliglivet	13
6. Internt fordrevne	14
6.1 Antall	14
6.2 Boforhold	15
6.3 Behov	15
6.4 Hjelpeordninger	15
6.5 Adgangsbegrensninger i provinsen	16
7. Referanser	17

1. INNLEDNING

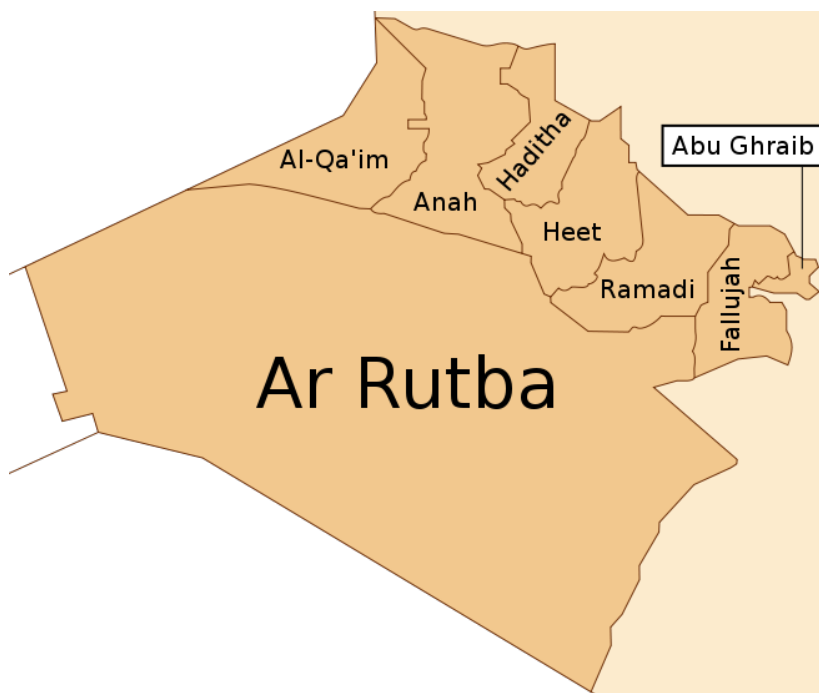
Anbar provins er for det meste sparsomt befolket ørken. Byene ligger stort sett langs Eufrat, hvor det går en motorvei nordvestover til Syria, og langs motorveien vestover til Jordan og Syria. Disse to veiene møtes litt vest for provinshovedstaden Ramadi. På motorveien mellom Ramadi og Bagdad ligger bl.a. provinsens nest største by, Fallujah.

Provinsen har en forholdsvis homogen sunnimuslimsk arabisk befolkning (Kaplan 2007, s. 5). De fleste av stammene i Anbar er sunni (Cole 2014a).

Den pågående konflikten i Anbar er meget hard, men har fått mindre oppmerksomhet enn for eksempel den i Ninewa, hvor ISIL erobret Iraks nest største by Mosul i juni 2014. Anbar derimot blir iblant kalt «den glemte provinsen» (Cole 2014b).

Det er vanskelig for uavhengige observatører å ta seg inn i disse områdene. Mye av informasjonen som kommer ut, stammer til syvende og sist fra lokale beboere og fra partene i konflikten. Informasjonen kan ha gått gjennom flere ledd og kan være vanskelig å verifisere. Mange medieoppslag kan vise seg å inneholde feil og upresise gjengivelser. Det foregår ikke minst en «kamp om sannheten», og en kamp mellom «fortellinger» om hva det hele handler om. Vi må slik sett forutsette at tilgangen på pålitelige kilder er begrenset.

Figur 1. Kart over Anbar provins med distrikter¹



Kilde: Wikimedia Commons 2008.

¹ For mer detaljerte kart over Anbar, viser vi til Kagan 2007, s. 3 og 4 (tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/reports/IraqReport03.pdf>) og ISW 2015 (tilgjengelig fra <http://understandingwar.org/backgroundunder/control-terrain-iraq-february-2-2015>).

2. SIKKERHETSSITUASJONEN

Landinfo og Migrationsverket redegjorde senest for sikkerhetssituasjonen i Anbar i februar 2014 (Landinfo & Migrationsverket 2014, s. 14). Siden da har situasjonen forverret seg betydelig og kan i dag trolig best beskrives som krig.

Starten på denne utviklingen kan tidfestes til nyåret 2014, da ISIL for alvor fikk fotfeste i provinsen i kjølvannet av regjeringens oppgjør med massedemonstrasjonene som hadde pågått ut gjennom 2013 (Parker 2014).

ISIL har utført en langvarig offensiv i 2014, der de har angrepet byer og tettsteder langs følgende tre strekninger:

- Ramadi – Bagdad: Motorveien og andre veistrekninger gjennom urbane områder.
- Ramadi – Trebil: Motorveien til Trebil grenseovergang til Jordan.
- Ramadi – Qaim: Hovedveien langs Eufrat til Qaim grenseovergang til Syria (se kart i Kagan 2007, s. 4).

Anbar hadde 2011 i overkant 1,5 millioner innbyggere (COSIT 2011). Ifølge tall fra Iraq Body Count (IBC 2015) ble 3623 sivile drept i Anbar i 2014. Halvparten av disse, 1748, ble ifølge IBC drept av det irakiske militæret i forbindelse med daglige flyangrep, særlig i og rundt Fallujah.

2.1 UTVIKLINGEN SIDEN FEBRUAR 2014

I løpet av 2014 har regjeringsstyrkene og ISIL kjempet om kontrollen langs alle de tre nevnte veistrekningene. ISILs mål er å overta og holde disse strekningene for å sikre seg bevegelsesfrihet, inntekter fra ferdselen² og kontroll over byene.

Anbar er viktig for ISIL. Med kontroll her vil de oppnå en betydelig utvidelse av «kalifatets» territorium, og samtidig komme i posisjon til å angripe Bagdad. Med full kontroll over motorveiene vestover mot grensen, kan de utvide sitt oppmarsjrområde mot Bagdads nordlige og sørlige periferi (Squires & Kozak 2014).

ISIL har til nå erobret en god del byer og tettsteder i Anbar, mens det fortsatt kjempes om andre. Der hvor de lykkes i å overta kontrollen, blir de utfordret av regjeringshæren med sjiamilitser som prøver å ta stedet tilbake, iblant med irakisk og amerikansk flystøtte. Hele provinsen er dermed preget av krigshandlinger som foregår de stedene folk bor. Mange steder har kampene pågått i månedervis.

Sivilbefolkningen i Anbar er under et meget sterkt press. Kampene, inkludert regjeringsstyrkenes angrep mot sivile mål, har ført til at tusener av sivile har blitt drept og rundt en halv million – en tredjedel av provinsens innbyggere – har flyktet i perioden januar til september 2014 (HRW 2015, s. 1)

Lederne for stammene som sivilbefolkningen tilhører, er kommet i klemme mellom ISIL og regjeringsstyrkene. Selv om de på den ene siden vil ha ISIL ut, ønsker de på den annen side ikke at den sjia-dominerte regjeringshæren og dens støttespillere,

² Varetransporten til lands mellom Irak og Jordan går på den sørlige av de to motorveiene.

sjiamilitserne, skal slippe inn. Mange av stammene ønsker først og fremst å forsvare seg selv og sine territorier, men ser at de er for svake. Enkelte stammer, som for eksempel Abu Nimr-stammen, så seg så hardt presset av ISIL at den i fjor høst skal ha invitert sjiamilitser til å gå inn i deres områder og ta opp kampen der. Dette skal ha ført til en meget skarp reaksjon blant andre stammer, og ISIL benyttet anledningen til å vise seg frem som de sunnimuslimske stammenes beskytter ved å massakrere flere hunder medlemmer av Abu Nimr (ABC News 2014).

Massakren ser imidlertid ut til å ha slått tilbake på ISIL, for etterhvert skal flere sunni-stammer ha sett seg nødt til å slippe til sjiamilitser for å holde ISIL fra livet. Blant annet skal den situasjonen ha oppstått at både amerikanske flystyrker og den Iran-støttede sjiamilitseren Badr-organisasjonen nå kamperer sammen på Asad flybase midt inne i Anbar (Cole 2014a).

Først og fremst har nok likevel ISILs fremgang splittet stammene i Anbar i to: de som er for regjeringen og de som er imot dem. I tillegg skal noen stammer også være splittet internt i dette spørsmålet (Bradley 2014).

2.2 «HOT SPOTS»

2.2.1 Ramadi

Ramadi er provinsens hovedstad med 400 000 innbyggere. ISIL skal ha tatt halvparten av byen høsten 2014 (Roggio 2014), og etter dette har regjeringsstyrkene gjort gjentatte forsøk på å gjenerobre tapt terreng. Det kjempes fortsatt om byen.

Kampene om Ramadi følger et mønster med angrep og motangrep. ISIL angriper regjeringsstyrkene fra tre kanter rundt byen og innenfra, fra deler av byen de allerede har under kontroll (ISW 2014). Regjeringsstyrkene, ofte med flystøtte, prøver å drive ISIL ut, med det resultat at det kjempes periodevis intenst både inne i og rundt byen, hvilket medfører omfattende skader og lidelser (IRIN 2014).

2.2.2 Fallujah

Fallujah er provinsens nest største by. Regjeringsstyrkene gjør vedvarende forsøk på å ta byen tilbake fra ISIL, som har hatt kontrollen siden januar 2014. Kampene i Falluja kjennetegnes av det følgende:

- ISIL igangsetter stadig nye offensiver for å erobre hele Fallujah-området, som de kaller «Emiratet Fallujah»³ (Weiss 2015).
- Selve Fallujah by har periodevis vært beleiret av IS siden oktober 2014 (Weiss 2015).
- De stridende partene bruker vanligvis våpen som granatkastere, bombekastere, raketter, mitraljøser og håndvåpen i tillegg til selvmordsbombere/bilbomber (Weiss 2015; Cole 2014b).
- Regjeringsstyrkene bombarderer befolkningstette områder med artilleri og bombekastere (HRW 2015).

³ «Emirat» betyr et underdistrikt i «kalifatet».

2.2.3 Habbaniyah

Også i Habbaniyah er det pågående kamper mellom ISIL og regjeringsstyrkene om kontrollen (ISW 2015). Det blir rapportert om at partene bl.a. bruker håndvåpen, selvmordsbombere, granatkastere, bombekastere og artilleri. Irakisk eller amerikansk flyvåpen skal også være engasjert (Roggio 2015).

2.2.4 Haditha

Byen Haditha, som ligger ved en viktig demning på Eufrat, har vært under angrep av ISIL i flere måneder. Regjeringshæren sammen med en lokal sunnimuslimsk stamme kalt Jughaifi, skal nå kontrollere de sentrale områdene, mens ISIL angriper jevnlig i omkringliggende områder (ISW 2015). Haditha ble tatt tilbake av regjeringshæren fra ISIL i desember 2014 (Mustafa 2014).

2.2.5 Hit

Hit er en mellomstor by langs motorveien til Jordan. Byen skal nylig være kommet under ISILs kontroll (ISW 2015). I slutten av 2014 ble det meldt om at ISIL hadde brukt et kjemisk våpen, klorgass, mot sivile i Hit (Russia Today 2014), muligens under kampene som endte med at ISIL overtok byen.

2.2.6 Rutba

Rutba er en mindre by langs motorveien til Jordan. ISIL erobret Rutba i juni, hvilket var viktig for å oppnå bedre kontroll over transportkorridoren mellom Bagdad og grenseovergangene Walid (til Syria) og Trebil (til Jordan). Etter at ISIL erobret byen, skal den ha blitt satt under beleiring av regjeringshæren, amerikanske styrker og sjiamilitser. Beleiringen ble innledet i januar 2015 og skal inngå i forberedelser til å prøve å drive ut ISIL (Berwari 2015).

2.2.7 Al-Baghdadi

Al-Baghdadi er en småby nær Asad militære flyplass, som er base for amerikanske og irakiske kampfly. ISIL har behov for kontroll der for å kunne beleire og angripe basen (Morris & Salim 2015).

2.3 HVEM HAR KONTROLL HVOR?

Per primo februar 2015 har de ulike partene i konflikten kontroll som følger (kilden til denne informasjonen er ISW 2015, dersom ikke annet er oppgitt):

Regjeringsstyrkene:

- Øst, sørøst og nordøst for Fallujah (Adnan & Discharry 2015)
- Haditha

ISIL:

- Fallujah: Siden januar 2014 (Adnan & Discharry 2015)
- Hit: Siden oktober 2014 (Roggio & Adaki 2014).
- Rutba: Siden 25. juni 2014 (Adnan & Discharry 2015)
- Rawa
- Ana

- Qaim grenseovergang til Syria

Lokale stammer:

- Waleed grenseovergang til Syria
- Trebil grenseovergang til Jordan

Områder og steder det fortsatt kjempes om:

- Ramadi. Vedvarende kamphandlinger der ISIL støttet av sympatiserende lokale stammer, kjemper mot regjeringshæren støttet av sjiamilitser. ISIL skal ha tatt omtrent halve byen høsten 2014 (Roggio2014).
- Habbaniyah
- Al-Baghdadi

I flere av de byene og stedene som regjeringsstyrkene holder, befinner det seg også sjiamilitser som støtter, om enn ikke nødvendigvis underordner seg, regjeringsstyrkene.

3. VOLDSBILDET

3.1 HVEM UTFØRER VOLDSHANDLINGER?

Det er særlig fire hovedaktører som dominerer:

- Regjeringshæren, stedvis med flystøtte. Hæren og flyvåpenet bomber og beskytter tett befolkede områder.
- Sjiamilitser. Disse støtter dels regjeringshæren, og dels opererer de på egen hånd. Militserne skal ha utført angrep på sunnimuslimer på sekterisk grunnlag (Martin & al-Dulimi 2015).
- ISIL. Ifølge World Bulletin (2014), som siterer irakiske myndighetskilder, angriper ISIL med både lett og tungt skyts som bl.a. stridsvogner og feltkanoner. Selvmordsbombere blir også brukt, noe ISIL skal være nesten alene om (AFP 2015). Som det fremgår nedenfor, utfører de massakrer og andre slags avstraffelser på både sivile og slagne motstandere.
- Lokale stammer, som enten kjemper med eller mot ISIL. Blant stammene som kjemper mot ISIL i samarbeid med regjeringshæren, er ifølge RFE/RL (Paraszczuk 2014b) stammer fra områder rundt Haditha, Ana, Rawa, Al-Qaim og Haditha.

Stammene i Anbar er for det meste sunnimuslimske. I anstrengelsene for å gjenerobre provinsen er regjeringen stilt overfor utfordringen det er å gjenvinne tapt tillit hos stammene i provinsen, slik at disse igjen vil være villige til å underordne seg

statlig myndighet. Et tiltak som er blitt varslet av statsminister Abadi, er å opprette en egen «nasjonalgarde» innenfor regjeringshæren, bemannet med personell fra disse sunnimuslimske stammene (Mansour 2014). Vi har ikke sett informasjon om at slike styrker er blitt utplassert i aktiv tjeneste, men innrulling av de første rekruttene skal ha blitt kunngjort i en seremoni i Anbar i november 2014 (Salama 2014).

3.2 MÅLGRUPPER OG HANDLINGSMØNSTRE

Voldsbildet i Anbar er preget av krigshandlinger mellom stridende parter og angrep mot sivile.

HRW (2015, s. 1) retter sterk kritikk mot regjeringsstyrkene for deres «ukritiske angrep på sivile områder», ikke minst med flyangrep og artilleriangrep, der tallrike sivile blir drept. HRW viser til at bl.a. sentralsykehuset i Fallujah gjentatte ganger er blitt truffet med bombekaster- og artilleriild. Dessuten skal irakiske fly siden mai 2014 ha brukt såkalte tønnebomber (tomme oljefat fylt med jernskrot og sprengstoff som slippes fra helikoptre) på boligområder, noe som har brakt tusener av beboere på flukt fra byen (HRW 2015, s. 2). Disse angrepene har trolig krevd et høyt antall ofre.

ISIL viser kjent fremferd der hvor de tar kontroll. En FN-kilde rapporterer om at rundt 180 000 personer flyktet fra Hit etter at ISIL erobret byen (UN Radio 2015). Etter erobringen skal ISIL ha innført tiltak som er typiske for dem for å sikre seg dominans over befolkningen. Al-Monitor (Mamouri 2014) rapporterte, via en lokal kilde, at enhver beboer som enten hadde oppildnet til motstand, vært i regjeringshæren eller tilhørt stammer i opposisjon til ISIL, var blitt «eliminert» av ISIL straks etter overtakelsen. «Sovende» ISIL-medlemmer blant befolkningen skulle ha fremskaffet oversikter over hvem som kunne tenkes å utgjøre opposisjon. Personer som hadde kritisert ISILs disiplineringstiltak, som for eksempel påbudet for kvinner om å bruke niqab, skal ha blitt henrettet, og ISILs flagg skal deretter ha blitt heist over vedkommendes hjem. Krigsfanger tatt av ISIL skal ha blitt henrettet gruppevis. Eksempelvis skal 30 medlemmer av Albu Nimr-stammen ha blitt henrettet på gaten i Hit på høylys dag (Hall 2014), flere måneder etter at flere hundre fra den samme stammen var blitt massakrert. I februar ble det rapportert at ISIL hadde brent 45 personer, deriblant regjeringssoldater, levende i al-Baghdadi (BBC 2015), og videre at de gjennomfører halshugginger av fanger tatt fra anti-ISIL stammer (Weiss 2015).

3.3 VOLDSFREKVENS

Hvor hyppig forekommende de voldsrelaterte hendelsene er, varierer over tid og fra sted til sted. Det er vanskelig å finne systematiserte tall for de enkelte stedene.

En kilde i Bagdad som følger situasjonen daglig, og som vi anser for pålitelig, rapporterer for eksempel (epost 8. februar 2015) om følgende tolv hendelser i løpet av tre påfølgende dager i februar:

1. Habbaniyah: Regjeringsstyrker slår tilbake angrep fra ISIL med båter over Eufrat.
2. Kubaisa, vest for Ramadi: Koalisjonsledet flyangrep på ISIL-stillinger.
3. Hit: Flyangrep og bakkeangrep fra regjeringsstyrkene på ISIL-stillinger.
4. Ramadi: ISIL-angrep på regjeringsstyrker.

5. Ramadi: Tre selvmordsbiler med eksplosiver detonert mot regjeringsstyrker.
6. Qaim: Koalisjonsledet flyangrep mot ISIL-stillinger.
7. Kubaisa, vest for Ramadi: Nytt koalisjonsledet flyangrep på ISIL-stillinger.
8. Ramadi: Angrep utført av ISIL fra tre kanter mot regjeringsstyrker.
9. Ramadi: Koalisjonsledet flyangrep mot ISIL-stillinger nordøst for byen.
10. Fallujah: To selvmordsbombere sprengte seg selv mot regjeringsstyrker øst for byen.
11. Fallujah: Regjeringsstyrker skyter med feltkanoner inn i byen.
12. Hit: Tre sivile brent levende av ISIL.

Sammenliknet med kildens øvrige rapporteringer, anser vi denne frekvensen av hendelser som representativ for nyåret 2015.

3.4 KRIMINALITETSNIVÅET OG MULIGHET FOR MYNDIGHETSBEKYTTELSE

Vi finner verken omtaler av eller tallmateriale for kriminalitetsnivået i Anbar. Søk i åpne kilder gir kun informasjon om de stridende partenes forbrytelser i forbindelse med krigføringen og deres håndtering av befolkningen, og ikke noe om vanlig kriminalitet.

I lys av myndighetenes manglende mulighet til å beskytte borgerne i ISIL-kontrollerte områder, og deres egen håndtering av befolkningen i områder det kjempes om og områder de selv kontrollerer, kan det se ut for at både evnen og viljen til å gi beskyttelse er svært liten.

4. UTSATTE GRUPPER

Befolkningen i Anbar synes primært å være utsatt for to typer trusler – krigshandlinger mellom de ulike partene, og terrorisering av ISIL og regjeringshæren dels i samhandling med sjiamilitser (Cole 2014a).

ISIL avkrever befolkningen vidtgående underkastelse i sine områder, og går hardt frem for å sikre seg at det skjer. Imidlertid kan lokale stammer iblant gå imellom og ta på seg oppgaver med å administrere sine respektive stammeområder der hvor ISIL ellers har overtatt kontroll. Blant annet skal det ha blitt opprettet et «militærråd» for stammer i Anbar, Ninewa og Salah al-Din, som i noen tilfeller skal ha gått inn og administrert områder som ISIL har erobret (Heras 2014). Lokale stammer kan på den måten skaffe seg en viss styringsmulighet i sine egne områder, og muligens derigjennom dempe trykket av ISILs dominans på sivilbefolkningen.

Hæren og sjiamilitsene har for sin del ingen videre tillit til de sunnimuslimske stammene, og behandler befolkningen med mistro der hvor de har kontrollen. Dette er noe som driver mang en stamme over til ISIL. Washington Post (Ingatius 2014) siterer en stammeleder som sier det slik: «Hvorfor skal vi fordømmes for å slutte oss til ISIL? De som slutter seg til dem, gjør det på grunn av regjeringens forfølgelser».

Regjeringsstyrkene ser heller ikke ut til å ta noe videre hensyn til befolkningen når de driver krigføring der folk bor.

Sivilbefolkningen utsettes også for terror fra sjiamilitser. Eksempelvis rapporterte nylig ISW (Adnan 2015) at medlemmer av sjiamilitser Popular Mobilisation Units (PMU) hadde skåret over halsen på to sivilpersoner tilhørende en lokal stamme i Ramadi. Hendelsen førte umiddelbart til demonstrasjoner. ISW (Adnan 2015) påpeker at sjiamilitserne behøves militært, men på den annen side opererer de uavhengig av de militære kommandolinjene og kan i stor grad ta seg til rette.

Det er mange eksempler på at sivile blir tilfeldige ofre i forbindelse med angrep som ellers er rettet mot parter i den militære konflikten. For eksempel skal en sivil person ha blitt drept og noen flere såret i et selvmordsangrep på grensestasjonen i Trebil, der også fire soldater ble drept (Jane's 2014). Det finnes et stort antall andre eksempler også.

Beskrivelsen ovenfor gjelder sivilbefolkningen generelt. Innen befolkningen kan vi ellers peke ut enkelte utsatte grupper som er nevnt av ulike kilder:

- Stammer som motsetter seg ISIL. Ifølge Strategypage.com (2014), et amerikansk nettsted som kommenterer militære spørsmål, skal de fleste sivile ofrene for ISIL være medlemmer av sunnimuslimske stammer som motarbeider dem eller motsetter seg deres arbeid. ISILs represalier rammer bredt - verken menn, kvinner eller barn blir spart (BBC News 2014).
- Moskeer. Eksempelvis ble en moské i Jubbah-området, der Assad militære flyplass og småbyen al-Baghdadi befinner seg, angrepet den 6. januar i år. Målet for dette angrepet var krigere fra en anti-ISIL-stamme som hvilte ut i moskeen (AFP 2015).
- Studenter og akademikere. På universitetene i både Ramadi og Fallujah skal studentene være kommet i klemme mellom myndighetene og ISIL. Myndighetene ser på dem som forrædere fordi de er del av en befolkning som har latt ISIL få fotfeste, og ISIL ser på dem som medløpere med myndighetene fordi de studerer ved offentlige institusjoner. Både studenter og akademikere (det menes trolig akademisk ansatte) terroriseres fra disse to kantene. For øvrig skal kamphandlingene på disse stedene ha redusert lærestedene til «grushauger» (Al-Assaf & Schweitzer 2014).
- Kvinner i ISIL-kontrollerte områder. Det er blitt rapportert om at ISIL straffer kvinner som ikke følger de foreskrevne kleskodene. Ifølge The Independent (Saul 2014) skal ISIL ha opprettet egne team med kvinner som har til oppgave å kontrollere og evt. straffe kvinner som ikke følger opp. Medlemmer av slike team skal ha stukket og bitt kvinner de har tatt, og kvinner som har motsatt seg å bli giftet bort med ISIL-krigere, skal ha blitt henrettet, ifølge The Independent (Saul 2014). Vi har ikke sett akkurat denne typen avstraffelser rapportert på disse stedene av andre kilder, men vi legger til grunn at ISIL generelt er nøye med kvinners adferd i alle områdene de kontrollerer.
- Familier som nektes å forlate bostedet for å dra til tryggere steder. Flere hundre familier skal ha blitt nektet å reise fra sine bosteder, både i ISIL- og regjeringskontrollerte områder (al-Shorfa 2014; HRW 2015, s. 6).

- I tillegg er myndighetspersoner, politikere og politifolk en fast målgruppe for ISIL. For eksempel ble politihovedkvarteret i småbyen Wafa tre mil vest for Ramadi, angrepet da borgermesteren var på besøk (Al Jazeera 2014).

Det avtegnede bildet av utsatte grupper ser ut til å gjelde hele provinsen, ettersom de fleste større så vel som mindre befolkningskonsentrasjoner er rammet av samme type sikkerhetsproblemer.

5. DAGLIGLIVET

Etter hva som rapporteres, fremstår dagliglivet som sterkt preget av sikkerhetssituasjonen. En tredjedel av befolkningen har flyktet fra sine bosteder. Langvarige krigshandlinger finner sted på steder med store befolkningskonsentrasjoner. Offentlig og privat tjenesteyting skal være betydelig svekket, og 63 % av befolkningen skal være i behov for humanitær bistand til erstatning for uteblitte offentlige og private tjenester og varetilgang (Cole 2014b). Bistandstilgangen til stedene der folk bor, er imidlertid svært vanskelig.

Fra ulike kilder blir det rapportert om store ødeleggelser i byer og tettsteder. Dette er noen av problemene det meldes om (Paraszczuk 2014a; Asharq al-Awsat 2014):

- Brutte veiforbindelser som gjør det vanskelig eller umulig å reise inn og ut av boligområder
- Stor, økende eller komplett mangel på mat, medisiner og drivstoff
- Epidemier
- Beskytning av sentralsykehuset i Fallujah
- Brudd i helsetjenester, strøm- og vannforsyning
- Ingen eller lite nødhjelp kommer frem
- Stengte og ødelagte helsesentre
- Leger har flyktet
- Mangel på drikkevann og oppvarming

Allerede i august 2014 ble det meldt om så omfattende ødeleggelser av hovedinfrastruktur at det utvilsomt må legges sterke begrensninger på dagliglivets gang mange steder. Her kan nevnes (Al-Jaffal 2014; Cole 2014b):

- Ødelagte markeder
- Forlatte boliger er blitt rigget med eksplosiver
- Stengte, forlatte og ødelagte butikker, næringsbygg og offentlige bygninger
- Ødelagte vannrenseanlegg og kraftverk
- Utbombede sykehus, skoler og moskeer
- Sprengte broer

- Boligområder pepret med kuler og forlatt

Universitetene i Ramadi og Fallujah skal ha blitt «reduisert til ruiner» (Al-Assaf & Schweitzer 2014). Særlig hardt har stridighetene gått ut over de to største byene, Ramadi og Fallujah, som er blitt redusert til «utbombede vrak», ifølge bloggen Informed Comment (Cole 2014b). De sykehusene som fortsatt driver, skal mangle medisiner, utstyr og personale. Å skaffe medisiner for kroniske sykdommer som bl.a. diabetes, skal være et stort problem. Sykehusene skal ha blitt helt avhengige av egne nødaggregater som erstatning for normal strømforsyning, men også dette er problematisk fordi tilgangen til drivstoff er ustabil.

Avbrytelsene av normale forsyningslinjer generelt har bl.a. ført til en skarp prisstigning mange steder, bl.a. i Ramadi hvor prisene på basisvarer skal ha steget med mellom 30 og 100 % i løpet av 2014. Dette gir desto alvorligere utslag fordi det nå skal være få mennesker i lønnet arbeid som følge av at mange arbeidsplasser er blitt fysisk ødelagt, og at mange arbeidstakere er blitt skadet og ikke klarer å arbeide (Cole 2014b).

Ytterligere forverret blir dagliglivet ved at humanitær hjelp bare i begrenset grad kommer inn til krigsområdene (se avsnitt 6.3).

6. INTERNT FORDREVNE

6.1 ANTALL

Det totale antallet internt fordrevne i Anbar var per januar 2015 386 904 personer (IOM 2015b, s. 5). Det ser da ut til å ha økt med om lag 13 600 personer siden november, da det ble rapportert å være 62 206 internt fordrevne familier i Anbar (om lag 373 236 personer) (IOM 2014).

Utenfor Nord-Irak er Anbar den provinsen som har flest internt fordrevne. Anbar var vertsprovins for 17 % av befolkningen som ble fordrevet fra sine hjem i Irak i 2014 (IOM 2015b, s. 4). Ifølge IOM (2015b, s. 5) har nesten samtlige av provinsens internt fordrevne sin opprinnelse i Anbar (totalt 373 302 personer). De fleste av disse kommer fra Falluja og Ramadi, men det flykter også stadig flere fra byen Hit (REACH Initiative 2014, s. 2). Harde kamper i og rundt Hit i oktober, samt voldshendelser i Haditha, skal ha medført at over 6200 familier har blitt fordrevet fra sine hjem i disse områdene mellom begynnelsen av august og slutten av oktober (IOM 2014, s. 2).

Den øvrige fordrevne befolkningen i Anbar kommer fra Salah al-Din (7603 personer), Bagdad (3246), Ninewa (2532), Diyala (132) og Babylon (90) (IOM 2015b, s. 5).

Dessuten har mange flyktet ut av provinsen (HRW 2015). På et tidspunkt høsten 2014 skal 40 internt fordrevne familier ha forlatt provinsen per time (OCHA 2014a, s. 2).

I henhold til IOM (2015b, s. 4) har totalt 668 460 fordrevne personer i Irak sin opprinnelse i Anbar. Dette utgjør om lag 30 % av det totale antallet fordrevne

personer i landet, og Anbar er dermed den provinsen som avgir nest flest interne flyktninger, kun slått av Ninewa (IOM 2015b, s. 4).

6.2 BOFORHOLD

I henhold til IOMs tall fra november 2014, bor 60 % av de internt fordrevne i Anbar privat, primært hos slektninger (*host families*). Videre holder 15 % til i leid bolig, 11 % har søkt husly i forlatte, offentlig bygninger/områder (telt), 7 % holder til i skolebygninger, 4 % i kollektive sentre og 3 % i «andre boligordninger» (IOM 2014, s. 3).

Det at så mange internt fordrevne bor hos slektninger, skaper ifølge IOM (2014, s. 3) overfylte og uholdbare boforhold mange steder. Mange av de fordrevne familiene bor i rudimentære telt som de har satt opp ved siden av sine slektingers hjem. Disse familiene mangler tilgang på grunnleggende tjenester, og vil være sårbare for vinterlige værforhold (IOM 2014, s. 3).

De fleste internt fordrevne som bor i forlatte bygninger, holder til i Hit og Ramadi, som huser henholdsvis 2283 og 2177 familier i denne typen bygninger. Hele 77 % av den befolkningen som bor i skolebygninger, holder til i Fallujah og Ramadi (IOM 2014, s. 3). Familier som lever under slike forhold, er ifølge IOM (2014, s. 3) blant de mest sårbare, da de ofte mangler tilgang til grunnleggende tjenester, lettere vil kunne bli kastet ut, og vil være i sårbare for vinterlige værforhold.

I henhold til Global CCCM Cluster (2015) finnes det foreløpig ingen permanente leire for internt fordrevne i Anbar.

Det skal finnes en improvisert leir i nærheten av Fallujah, der 300 familier bor i telt og 700 andre familier i låver og ulike forlatte bygninger og konstruksjoner (OCHA 2015b, s. 3).

UNHCR begynte i november 2014 å sette opp 300 telt som forberedelse til å opprette kollektivsentre i Habbaniyah og Nikhaib underdistrikter. Teltene, i tillegg til 450 «metallpaviljonger» skal gi ly til 7200 personer (JAU Iraq 2014, s. 1).

6.3 BEHOV

Internflyktningene i Anbar har liten tilgang til mat og vann; 98 % oppgir å ha utilstrekkelig tilgang til mat, mens over 60 % melder at de ikke har tilstrekkelig tilgang til vann. Nærmere 60 % av familiene mangler tilgang til fungerende helsetjenester (IOM 2014, s. 2). Nesten samtlige internt fordrevne i Anbar ønsker at behovet for matleveranser skal prioriteres, dernest basisutstyr (ikke mat, men såkalte *Non-Food Items, NFI*), husly og vann (IOM 2014, s. 2).

6.4 HJELPEORDNINGER

Den bistanden som blir gitt, blir utsatt for mange og til dels langvarige avbrudd. Sikkerhetssituasjonen gjør hjelpearbeidet svært utfordrende, ifølge OCHA (2015a, s. 2).

Bistandsyterne opplever stadig kortere eller lengre avbrudd i mulighetene til å få fraktet inn forsyninger. For eksempel skal verdens matvareprogram ha startet opp igjen sine distribusjoner rundt Hit i september, etter en fem måneders suspensjon (IRIN 2014; WFP 2014). WFP meldte selv i september at de hadde som mål å nå ut til 76 000 fordrevne i Hit og Ramadi (WFP 2014). Også OCHA rapporterte i oktober

2014 (2014b, s. 1, 4) om «alvorlige hindringer» for tilgang med humanitær bistand til vestlige deler av landet, noe som rammet 400 000 internflyktninger i Anbar.

Etter et avbrudd fra oktober 2014, klarte man først i slutten av januar 2015 igjen å få inn humanitære forsyninger til fire distrikter i Anbar. 31 800 internflyktninger fikk da tildelt matvarepakker til familier (OCHA 2015a).

I oktober rapporterte IRIN (2014) at kun en håndfull hjelpeorganisasjoner har vært i stand til å levere forsyninger til folk i Anbar, herunder ICRC, den irakiske Røde Halvmåne og noen lokale grupper. Den danske flyktninghjelpen (DRC) skal også ha deltatt i hjelpearbeidet i Anbar. Ifølge IRIN (2014) skal DRC – med hjelp fra det frivillige samfunn og lokale myndigheter – ha delt ut kjernenødhjelpspakker (*CRI - Core Relief Items*) bestående av mat, toalettsaker og annet utstyr til 3000 internt fordrevne i Ramadi.

Ved nyåret meldte dessuten IOM at de hadde distribuert basisutstyr til 950 fordrevne familier i byen Ar-Rahhaliya (IOM 2015a). Basisutstyret inneholdt vinterutstyr og andre nødvendighetsartikler, som bl.a. tykke tepper, presenninger, parafinovn og ovner, madrasser, puter, kjøkkensett og toalettsaker (IOM 2015a).

IOM (2015) opplyser for øvrig at de samarbeider nært med lokale myndigheter og med representanter for både vertsamfunnene og de fordrevne om hjelpearbeidet i al-Rutba-distriktet.

6.5 ADGANGSBEGRENSNINGER I PROVINSEN

Internflyktninger fra Anbar har ifølge UNHCR (2014, s. 3) opplyst at de ikke kommer inn i Haditha uten en lokal sponsor. Også HRW (2015) melder om at myndighetene av og til legger begrensninger på internflukt innad i provinsen, uten at vi vet grunnene til det. For øvrig har vi ikke funnet flere konkrete opplysninger om slike adgangsbegrensninger.

OCHA meldte i oktober (2014a, s. 3) at flukt ut av provinsen ble stadig vanskeligere på grunn av vedvarende krigshandlinger. På rapporteringstidspunktet var Ana og Rawa langt vest i provinsen steder som fremsto som relativt sett tryggest, men disse småstedene hadde begrenset kapasitet til å ta imot internflyktninger, og kapasiteten ville raskt bli overskredet. Også småsteder i områdene rundt Ramadi kunne iblant by på en viss relativ trygghet. Flukt til Bagdad var blitt såpass farlig at i stedet for å ta korteste vei langs motorveien, dro man i stedet gjennom åpent terreng i ørkenen og til Kerbala, for så å dra videre mot Bagdad. Adgangen til Bagdad er imidlertid blitt begrenset av krav om sponsor for internflyktninger. Andre skal ha tatt seg til Syria og en høyst relativ trygghet der (OCHA 2014b, s. 2).

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- AFP (2015, 6. januar). Suicide bombings, clashes kill 23 in Iraq's Anbar. *Mail Online*. Tilgjengelig fra <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-2898744/Suicide-bombings-clashes-kill-23-Iraqs-Anbar.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Al-Assaf, S. & Schweitzer, M. (2014, 21. september). Violence Directed at Anbar University Students From All Sides. *Truth Out*. Tilgjengelig fra <http://www.truth-out.org/news/item/26277-violence-directed-at-anbar-university-students-from-all-sides> [lastet ned 19. februar 2015]
- Al-Jaffal, O. (2014, 5. august). 8 months in, clashes in Anbar continue. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2014/08/anbar-infrastructure-destroyed.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Al-Shorfa (2014, 16. desember). ISIL preventing families from leaving town: Anbar council. *Al-Shorfa*. Tilgjengelig fra http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/newsbriefs/2014/12/16/newsbrief-02 [lastet ned 19. februar 2015]
- ABC News (2014, 2. november). Islamic State: Militants kill hundreds in massacre in Iraq's Anbar province. *ABC News*. Tilgjengelig fra <http://www.abc.net.au/news/2014-11-03/hundreds-killed-in-massacre-in-iraq/5861510> [lastet ned 19. februar 2015]
- Adnan, S. (2015a, 9. februar). *Iraq Situation Report February 9, 2015*. Washington DC: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iraq%20SITREP%202015-2-9.pdf> [lastet ned 26. februar 2015]
- Adnan, S. & Discharry, N. (2015b, 15. januar.) *ISW Iraq Situation Report: January 12-15, 2015*. Washington DC: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswiraq.blogspot.no/2015/01/iraq-situation-report-january-12-15-2015.html#!/2015/01/iraq-situation-report-january-12-15-2015.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Al-Obaidi, M. (2014, 31. desember). Humanitarian crisis grips ISIS-held Anbar territory: medical sources. *Asharq al-Awsat*. Tilgjengelig fra <http://www.aawsat.net/2014/12/article55339928/humanitarian-crisis-grips-isis-held-anbar-territory-medical-sources> [lastet ned 19. februar 2015]
- BBC News (2015, 17. februar). Islamic State militants 'burn to death 45 in Iraq' *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-31502863> [lastet ned 19. februar 2015]
- BBC News (2014, 1. november). Islamic State: Militants kill 50 from Iraqi Anbar tribe. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29862886> [lastet ned 19. februar 2015]
- Bradley, M. (2014, 9. desember). Fight Against Islamic State Deepens Divides Within Iraq's Sunni Minority. *The Wall Street Journal*. Tilgjengelig fra <http://www.wsj.com/articles/fight-against-islamic-state-deepens-divides-within-iraqs-sunni-minority-1418159317> [lastet ned 19. februar 2015]

- Berwari, H. (2015, 14. januar). Security forces surround Rutba district western Anbar. *Iraqi News*. Tilgjengelig fra <http://www.iraqinews.com/iraq-war/security-forces-surround-rutba-district-western-anbar/> [lastet ned 19. februar 2015]
- COSIT, dvs. Central Statistical Organization (2011). *Estimated population by Governorates, social origin for the year 2011*. Bagdad: Central Statistical Organization. Tilgjengelig fra http://cosit.gov.iq/AAS/AAS2012/section_2/8B.htm [lastet ned 19. februar 2015]
- Cole, J. (2014a, 15. november). Iraq Shocker: Sunni Tribe invites Shiite Militias into al-Anbar to fend off ISIL Massacres. *Informed Comment* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://www.juancole.com/2014/11/invites-militias-massacres.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Cole, J. (2014b, 6. oktober). You'll Never Believe what ISIL has done to Iraq's al-Anbar Population. *Informed Comment* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://www.juancole.com/2014/10/youll-believe-population.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Global CCCM Cluster (2015, 5. januar). *Iraq – CCCM Camp Status Map*. [s.l.]: Global CCCM Cluster. Tilgjengelig fra http://www.humanitarianresponse.info/system/files/documents/files/CCCM_Camp%20Status%20Map_20150105.pdf [lastet ned 19. februar 2015]
- Hall, J. (2014, 31. oktober). Massacre of the tribes: 228 found murdered in just two days as ISIS militants exact bloody revenge on Sunni leaders who sided with Iraqi government against them. *Mail Online*. Tilgjengelig fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2814420/Massacre-tribes-228-murdered-just-two-days-ISIS-militants-exact-bloody-revenge-Sunni-leaders-sided-Iraqi-government-against-them.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Heras, N. (2014, juni). The Tribal Component of Iraq's Sunni Rebellion: The General Military Council for Iraqi Revolutionaries. *Terrorism Monitor Volume, (12)13*. Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/programs/tm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=42554&cHash=5ce0babb2face2fa0e67b07a91048c5
- HRW (2015, 19. januar). *World Report 2015 - Iraq*. New York: HRW. Tilgjengelig fra http://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/iraq_6.pdf [lastet ned 19. februar 2015]
- IBC, dvs. Iraq Body Count (2015, 1. januar). *Iraq 2014: Civilian deaths almost doubling year on year*. London: Iraq Body Count. Tilgjengelig fra <https://www.iraqbodycount.org/analysis/numbers/2014/> [lastet ned 19. februar 2015]
- Ignatius, D. (2014, 23. oktober). Iraq and the U.S. are losing ground to the Islamic State. *Washington Post*. Tilgjengelig fra http://www.washingtonpost.com/opinions/david-ignatius-iraq-and-the-us-are-losing-ground-to-the-islamic-state/2014/10/23/201a56e0-5adf-11e4-bd61-346aee66ba29_story.html [lastet ned 19. februar 2015]
- IOM Iraq (2014, november). *Displacement Snapshot: Anbar*. Bagdad: IOM Iraq. Tilgjengelig fra <http://iomiraq.net/file/1412/download?token=vZFFp0kh> [lastet ned 19. februar 2015]
- IOM Iraq (2015a, 7. januar). *IOM Distributes Aid to 980 Displaced Families in Iraq's Anbar Governorate*. Bagdad: IOM Iraq. Tilgjengelig fra <http://iomiraq.net/article/0/iom-distributes-aid-980-displaced-families-iraq%E2%80%99s-anbar-governorate> [lastet ned 19. februar 2015]
- IOM Iraq (2015b). *Displacement Tracking Matrix*. Bagdad: IOM Iraq. Tilgjengelig fra <http://iomiraq.net/file/1554/download?token=kZPeGFF7> [lastet ned 19. februar 2015]

- IRIN (2014, 6. oktober). Heavy toll in Iraq's "forgotten" Anbar. *IRIN*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/report/100688/heavy-toll-in-iraq-s-forgotten-anbar> [lastet ned 19. februar 2015]
- ISW (2015, 5. februar). *Control of Terrain in Iraq: February 2, 2015*. Washington DC: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://understandingwar.org/background/control-terrain-iraq-february-2-2015> [lastet ned 19. februar 2015]
- ISW (2014, 24. desember). *Contest for Ramadi, Anbar capital, now @ critical juncture. ISIS reinforcing from Syria*. Tilgjengelig fra <https://twitter.com/thestudyofwar/status/547862980923506689> [lastet ned 19. februar 2015]
- JAU Iraq, dvs. Joint Analysis Unit Iraq (2014, november). *Iraq Operational Update 16-30 November 2014*. [Bagdad]: JAU Iraq. Tilgjengelig fra <http://www.jauiraq.org/documents/1929/UNHCR%20Iraq%20IDP%20Update%2016-30%20Nov%202014.pdf> [lastet ned 19. februar 2015]
- Al Jazeera (2014, 22. november). Iraq air strikes blamed for civilian deaths. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/11/civilian-deaths-iraq-air-strikes-reported-20141122114538583248.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Al Jazeera (2014, 13. desember). ISIL captures Anbar province town in Iraq, kills 19 police. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://america.aljazeera.com/articles/2014/12/13/isil-al-wafa-attack.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Kagan, K. (2007, 30. mars). *The Anbar Awakening: Displacing al Qaeda from Its Stronghold in Western Iraq* ISW. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/reports/IraqReport03.pdf> [lastet ned 19. februar 2015]
- Jane's (2014, 26. november). *Suicide attack kills four soldiers and one civilian in Iraq's Anbar*. London: IHS Jane's Terrorism Watch. Tilgjengelig fra <http://www.janes.com/article/46383/suicide-attack-kills-four-soldiers-and-one-civilian-in-iraq-s-anbar> [lastet ned 19. februar 2015]
- Landinfo & Migrationsverket (2014, 28. februar). *Irak: Sikkerhetssituasjonen i Irak*. Oslo/Norrköping: Landinfo/Migrationsverket. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2802/1/2802_1.pdf [lastet ned 19. februar 2015]
- Mamoun, A. (2015, 8. januar). All-female team to bite, pinch women not wearing veils western Anbar. *Iraqi News*. Tilgjengelig fra <http://www.iraqinews.com/features/female-team-bite-pinch-women-not-wearing-veils-western-anbar/> [lastet ned 19. februar 2015]
- Mamouri, A. (2014, 28. oktober). IS uses intelligence to purge opponents. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/10/islamic-state-iraq-intelligence-services.html#ixzz3QxoQoEq2> [lastet ned 19. februar 2015]
- Mansour, R. (2014, 8. desember). *Can Abadi Move Out of Maliki's Shadow?* Washington D.C.: Carnegie Endowment for International Peace. Tilgjengelig fra <http://carnegieendowment.org/syriaincrisis/?fa=57427> [lastet ned 19. februar 2015]
- Martin, P. & Al-Dulimi, O. (2015, 18. februar). *Iranian-Backed Militias Cause a Political Crisis for Iraq*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswiraq.blogspot.no/2015/02/iranian-backed-militias-cause-political.html#!/2015/02/iranian-backed-militias-cause-political.html> [lastet ned 19. februar 2015]

- Morris, L. & Salim, M. (2015, 12. februar). Islamic State advances near Iraq base where U.S. advisers are stationed. *Washington Post*. Tilgjengelig fra http://www.washingtonpost.com/world/islamic-state-advances-near-iraq-base-where-us-advisers-are-stationed/2015/02/12/b543acf8-b2eb-11e4-bf39-5560f3918d4b_story.html [lastet ned 19. februar 2015]
- Mustafa, H. (2014, 22. desember). Iraqi forces retake Anbar town from ISIS. *Asharq al-Awsat*. Tilgjengelig fra <http://www.aawsat.net/2014/12/article55339714> [lastet ned 26. februar 2015]
- OCHA (2015a, februar). *Iraq Crisis. Situation Report No. 31 (7-13 February 2015)*. Genève: OCHA. Tilgjengelig via ReliefWeb <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq%20Crisis%20Situation%20Report%20No%2031%20%287%20-%2013%20February%202015%29.pdf> [lastet ned 19. februar 2015]
- OCHA (2015b, januar). *Iraq Crisis. Situation Report No. 29 (24 – 30 January 2015)*. Genève: OCHA. Tilgjengelig via ReliefWeb [http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20Iraq%20Situation%20Report%20No.%2029%20\(24%20E2%80%93%2030%20January%202015\).pdf](http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20Iraq%20Situation%20Report%20No.%2029%20(24%20E2%80%93%2030%20January%202015).pdf) [lastet ned 19. februar 2015]
- OCHA (2014a). *Iraq Crisis Situation Report No. 16 (11 October – 17 October 2014)*. Genève: OCHA. Tilgjengelig fra <http://www.humanitarianresponse.info/operations/iraq/document/iraq-crisis-situation-report-no-16-11-october-%E2%80%93-17-october-2014> [lastet ned 19. februar 2015]
- OCHA (2014b). *Iraq Crisis Situation Report No. 15 (4 October – 10 October 2014)*. Genève: OCHA. Tilgjengelig via <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Final%20Iraq%20Crisis%20Situation%20Report%20No15%204%20October%20-%2010%20October.pdf> [lastet ned 19. februar 2015]
- Paraszczuk (2014a, 24. november). Humanitarian Catastrophe Looms In Anbar Province As IS Pushes To Take Ramadi. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/islamic-state-under-the-black-flag-iraq-anbar-province/26707380.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Paraszczuk (2014b, 8. november). Anbar Volunteers Amass, As IS Accused Of 'Genocide' Against Albu Nimr Tribe. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/islamic-state-iraq-anbar-genocide-albu-nimr-tribe/26677344.html> [lastet ned 19. februar 2015]
- Parker, N. (2014, 4. januar). Why Iraq's Most Violent Province Is a War Zone Again. *Time Magazine*. Tilgjengelig fra <http://world.time.com/2014/01/04/why-iraqs-most-violent-province-is-a-war-zone-again/> [lastet ned 19. februar 2015]
- REACH Initiative (2014, 16. oktober). *Anbar Governorate, Iraq. Internal Displacement Facts*. Genève: REACH Initiative. Tilgjengelig fra <http://reliefweb.int/report/iraq/anbar-governorate-iraq-internal-displacement-factsheet-8-11-september-2014> [lastet ned 19. februar 2015]
- Roggio, B. (2015, 3. januar). Islamic State assaults Iraqi Army base in Anbar. *Long War Journal* [blogg]. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/archives/2015/01/islamic_state_purpor.php [lastet ned 19. februar 2015]
- Roggio, B. (2014, 16. oktober). Islamic State photos highlight group's grip on Ramadi. *Long War Journal* [blogg]. Tilgjengelig fra

- http://www.longwarjournal.org/archives/2014/10/islamic_state_pictur.php [lastet ned 19. februar 2015]
- Roggio, B & Adaki, O. (2014, 2. oktober). Islamic State seizes Hit, assaults Iraqi military headquarters in Anbar. *Long War Journal* [blogg]. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/archives/2014/10/islamic_state_seizes.php [lastet ned 19. februar 2015]
 - Russia Today (2014, 25. desember). ISIS 'launches new chlorine gas attack' in Iraq's Anbar – report. *Russia Today*. Tilgjengelig fra <http://rt.com/news/217507-isis-chlorine-attack-anbar/> [lastet ned 19. februar 2015]
 - Saul, H. (2014, 17. desember). Isis 'executes scores of women for refusing to marry militants', Iraq ministry claims. *The Independent*. Tilgjengelig fra <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-execute-150-women-for-refusing-to-marry-militants-and-bury-them-in-mass-graves-9930766.html> [lastet ned 19. februar 2015]
 - Strategypage.com (2015). Iraq: The Reality Of The Situation Does Not Matter. *Strategy page*. Tilgjengelig fra <http://www.strategypage.com/qnd/iraq/20141230.aspx> [lastet ned 19. februar 2015]
 - Salama, V. (2014, 12. november). U.S. faces uphill battle in Iraq's Anbar. *AP*. Tilgjengelig via Military Times <http://www.militarytimes.com/story/military/pentagon/2014/11/12/us-faces-uphill-battle-iraqs-anbar/18916903/> [lastet ned 19. februar 2015]
 - Squires, L. & Kozak, C. (2014, 3. oktober). *ISIS Captures Anbar City in Coordinated Offensive*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswiraq.blogspot.no/2014/10/isis-captures-anbar-city-in-coordinated.html#!/2014/10/isis-captures-anbar-city-in-coordinated.html> [lastet ned 19. februar 2015]
 - Weiss, C. (2015, 3. februar). Islamic State launched attack near Amiriyat al Fallujah. *Threat Matrix. A Blog of the Long War Journal* [blogg]. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/threat-matrix/archives/2015/02/islamic_state_attacking_near_a.php [lastet ned 19. februar 2015]
 - UNHCR (2014, 15. oktober). *UNHCR IDP Operational Update*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra ReliefWeb <http://www.unhcr.org/hk/files/2014%20Emergency/Iraq/Nov26/Iraq%20IDP%20External%20Update%20%238%20-%2021OCT14.pdf> [lastet ned 26. februar 2015]
 - UN Radio (2015, 14. oktober). Thousands of civilians in Iraq's Anbar province flee ISIL attack. *United Nations Radio*. Tilgjengelig fra <http://www.unmultimedia.org/radio/english/2014/10/thousands-of-civilians-in-iraqs-anbar-province-flee-isil-attack/> [lastet ned 19. februar 2015]
 - World Bulletin (2014, 12. desember). ISIL defeats Iraqi forces in Anbar province, west Iraq. *World Bulletin*. Tilgjengelig fra: <http://www.worldbulletin.net/haber/150514/isil-defeats-iraqi-forces-in-anbar-province-west-iraq> [lastet ned 19. februar 2015]
 - WFP, dvs. World Food Programme (2014, 4. september). *WFP Resumes Food Assistance In Iraq's Largest Governorate, Al-Anbar*. Roma: WFP. Tilgjengelig fra <https://www.wfp.org/news/news-release/wfp-resumes-food-assistance-iraq%E2%80%99s-largest-governorate-al-anbar> [lastet ned 19. februar 2015]

- Wikimedia Commons (2008). *Al-Anbar English* [kart]. Wikimedia Commons. Tilgjengelig fra http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Al_Anbar-English.svg?uselang=nb [lastet ned 3. mars 2015]

Muntlig kilde

- Kilde i Bagdad som følger situasjonen daglig, og som vi anser for pålitelig. Rapportering per epost 8. februar 2015.